

HISTÒRIA

El rei Pere II el Gran ja no té secrets

Els científics reconstrueixen els rostres del conqueridor de Sicília i de la seva jove, Blanca d'Anjou

Pràcticament s'han desfet totes les incògnites que envoltaven la tomba de Pere el Gran, l'única d'un rei de la Corona d'Aragó que no ha estat víctima de l'espoli. Ja podem saber quin era el rostre del rei.

SÍLVIA MARIMON

BARCELONA. A Pere II el Gran pràcticament ja no li queden secrets. Sabem que era alt –media entre 1,75 i 1,80 metres–, que tenia les costelles elevades de tan estirar les regnes del cavall, que menjava molta carn i cereals i que era un home sa, si exceptuem una dentadura poc cuidada, però en aquella època no hi havia campanyes d'higiene bucal. Fins i tot, al magnètic rei que va conquerir Sicília i es va enfrontar als francesos i al papat, li podem veure el rostre. Tot plegat no és fruit de la imaginació de Mary Shelley, sinó dels resultats de la investigació i la restauració de les tombes reials de Santes Creus dirigides pel Museu d'Història de Catalunya.

Els 30 científics que han treballat en el projecte de la tomba de Pere el Gran, l'única d'un rei de la Corona d'Aragó que no ha estat víctima de l'espoli, però, encara no ho saben tot. Per exemple, no poden provar què va causar la mort del sobirà. “Podem afirmar que va patir una malaltia infecciosa pulmonar, segurament una tuberculosi, però no hi ha prou proves per poder afirmar que la tuberculosi va ser la causa de la mort”, explica la coordinadora del projecte d'investigació i restauració, Marina Miquel. Tampoc s'ha pogut classificar l'SNPS del cromosoma. Miquel admet que la identificació d'ascendents i descendents masculins del monarca haurà d'esperar que la ciència avanci una mica més.

Els científics han fet caure alguns mites. A la seva crònica, Bernat Desclot assegura que el monarca havia estat enterrat abillat amb un hàbit de monjo. Els investigadors han pogut provar que va ser vestit amb una sarja de llana, de massa qualitat per correspondre a un auster sacerdot. Al pobre rei li van desarticlar els

EL RENAIXEMENT DE PERE EL GRAN
01. Els científics traslladant les restes del rei. 02. El sepulcre on està enterrat el monarca. 03. Simulació del rostre de Pere el Gran. MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

peus i li van col·locar a nivell dels genolls, tot per encabir-lo dins el sepulcre banyera d'origen romà, que no estava adaptat a la notable alçada del monarca. Abans d'enterrar-lo el van rasurar i el van untar amb plantes com la *Filipéndula vulgaris*, la *Chenopodium* i l'*Artemisia*, que serveixen per preservar el cos.

La tomba de Blanca d'Anjou, que va morir enmig de grans dolors després del desè part, i el seu marit, Jaume II, no va tenir tanta sort com la de Pere el Gran. L'agost del 1836, després de la desamortització de Mendizábal, un grup de liberals eufòrics i antimonàrquics van treure els cossos dels monarques del sepulcre, els van trossejar i els van passejar pels carrers, clavats a la punta de les seves baionetes. El cos

Mort
No es pot provar que el rei Pere el Gran morís d'una infecció pulmonar

Un simulacre
sobre el tenyit ros dels cabells de la reina.

de la reina el van llençar al pou del Palau Reial. Poc temps després el va recuperar l'ànima caritativa d'Ignasi Carbó, exmonjo de Poblet. Malgrat totes aquestes vicissituds, els científics seran capaços de reconstruir el rostre de la reina, una feina en procés: “En aquest cas, a més, podem comparar el rostre de la reina amb l'escultura de Santes Creus”.

Resoldre totes les incògnites

La comparació ha aportat informació a un debat controvertit sobre si els artistes del primer gòtic feien o no retrats fidedignes. “Obviament –explica Miquel–, Francesc de Montflorit va esculpir un rostre partint d'un model idealitzat”.

El marit de Blanca, Jaume II, no va tenir tanta sort. D'ell només se'n conserva l'os pla de l'anca. Hi ha encara alguns misteris per resoldre, com de qui són les restes barrejades amb Blanca i Jaume II el Just. Potser de l'infant Ferran?

L'altre interrogant és qui hi ha a la tomba de Roger de Llúria. El conseller de Cultura, Ferran Mascarell, ha assegurat que la investigació “continuarà per tal que es puguin resoldre totes les incògnites”. El pressupost del projecte d'investigació i restauració de les tombes ha sigut de 700.000 euros.

Va ser Jaume II qui va construir el panteó reial de Santes Creus, entre els anys 1291 i 1316, per tal d'acollir les restes del seu pare, Pere II el Gran. —

Els misteris

De qui són les restes de la tomba de l'almirall Roger de Llúria?

● **234 peces esquelètiques**

Quan els científics van obrir la tomba de Roger de Llúria hi van trobar una urna amb restes òssies i amb un piló d'ossos al costat. Cap de les 234 peces, però, correspon a l'almirall. Són de quatre individus: una dona d'entre 30 i 39 anys, un home d'avançada edat, un home d'entre 30 i 39 anys i un altre d'entre 30 i 44. És un misteri qui són.

● **On és Roger de Llúria?**

Roger de Llúria era pràcticament invencible al mar. Fins al punt que va arribar a dir: “A partir d'ara no hi haurà peix que s'atreveixi a treure la cua si no porta lligada la senyera amb les quatre barres del nostre senyor rei d'Aragó”. El van enterrar el 1305 just on ell desitjava: al costat de Pere el Gran. Al segle XIX es va profanar la seva tomba i és una incògnita on van anar a parar les seves restes.

Tenyits de ros

La vanitat dels monarques de la Corona d'Aragó

L'anhel per tenyir-se de ros no comença amb el mite eròtic de Marilyn Monroe. 800 anys abans, els monarques catalans ja tenien la dèria d'enrossir-se els cabells del cap i de la barba. Els científics han analitzat el manyoc de cabells tallats i sense arrel col·locats sota el fardell funerari de Pere el Gran i els pèls de la barba de l'aguerrit i magnètic monarca, i hi han descobert la presència d'*Apigenina Genisteina*, un producte pocedent de la ginesta i utilitzat per tenyir els cabells de ros. La cabellera de la

dona del seu fill Jaume II, Blanca d'Anjou, també tenia restes d'*Apigenina Genisteina*, i la galleta esquerra encara conservava restes d'àcid carmínic. Tenyir-se de ros potser no era un simple gest de vanitat. Se sap que els homes i les dones de l'Edat Mitjana ja practicaven el culte al cos. En el cas dels monarques, però, podria respondre a “una voluntat de diferenciació social”, segons explica la coordinadora del projecte, Marina Miquel.

